

*READY FOR THE
GREEN CHALLENGE!*

*IDEEËN VOOR IN DE KLAS
VOOR EEN GROENER EUROPA*

@EUinmyRegion — #dingdongEU

LERAREN VOOR **DE TOEKOMST?** EEN UITNODIGING

De EU doet een beroep op de burgers om gezamenlijk een duurzaam continent van Europa te maken.

Jullie als leraren in het middelbaar onderwijs verkeren in een unieke positie om

- de volgende generatie **iets te leren over problemen en kansen op milieugebied**, en
- **jongeren te stimuleren om in hun eigen leven 'groene' actie te ondernemen.**

Wil jij deze rol graag op je nemen, maar weet je niet precies hoe je dat moet doen?
Gebruik dan deze toolkit!

ACHTERGROND VAN DE TOOLKIT

De toolkit is gebaseerd op de campagne '**DING DONG – Ready for the Green Challenge**', een initiatief van de EU om in samenwerking met jonge Europeanen een duurzame toekomst op te bouwen (oktober 2020 - juni 2021).

Centraal staan **5 cruciale duurzaamheidsthema's** die de EU en haar burgers de komende jaren moeten aanpakken.

De campagne is opgezet als **een samenwerkingsverband met 15 landelijke influencers op de sociale media** die:

- inspirerende groene projecten hebben bezocht die de EU mogelijk heeft gemaakt;
- 'groene uitdagingen' hebben opgepakt om onze planeet te beschermen.

Berichten van de influencers over hun ervaringen op de [sociale media](#) en de [DING DONG-website](#).

DE 5 DUURZAAMHEIDSTHEMA'S

Woningen/
gebouwen

Producersen/
consumenten

Natuurbehoud

Vervoer/
reizen

Voedsel/
eten

GEBRUIK DE 'DING DONG- CAMPAGNE' ALS SPRINGPLANK

Met deze toolkit kun je als leraar:

- discussiëren over de **5 duurzaamheidsthema's** met scholieren van **12-19 jaar**;
- de leerlingen inspiratie laten opdoen met **concrete voorbeelden** van groene projecten op lokaal niveau;
- ideeën opdoen **voor groene uitdagingen** die de leerlingen op of buiten school kunnen aangaan;
- nuttig **informatiemateriaal** vinden **over duurzaamheid & EU-activiteiten** om dieper in het onderwerp te duiken en daarover les te geven.

IN DE TOOLKIT VIND JE

Voor elk van de 5 thema's:

- **achtergrondinformatie** over
 - het concrete **milieuprobleem**;
 - **doelen & acties van de EU** om dat aan te pakken;
- **voorbeelden van projecten uit alle lidstaten** waaruit duidelijk naar voren komt hoe de EU en die lokale initiatieven samen een duurzamere toekomst kunnen opbouwen;
- de **bijdrage die ieder van ons kan leveren** – discussieonderwerpen en 'groene uitdagingen' voor de leerlingen;
- **links voor nadere informatie** over de onderwerpen.

HOE GEBRUIK JE DE TOOLKIT?

Kies één of enkele van de 5 duurzaamheidsthema's van de campagne.

Bespreek het thema of de thema's aan de hand van de informatie die we in deze presentatie geven.

Kies groene projecten uit de lijst aan het einde van deze presentatie om de leerlingen te laten zien dat lokale milieuoctie een verschil kan maken, en dat de EU deze duurzaamheidsinspanningen ondersteunt.

- **Discussieer over de projecten** met betrekking tot de milieuproblemen die ze aanpakken en de groene oplossingen die ze bieden.
- **Brainstorm** samen met de leerlingen **over andere mogelijkheden** die burgers en besluitvormers hebben **om die milieuproblemen aan te pakken.**

Stimuleer de leerlingen om '**groene uitdagingen**' te organiseren: activiteiten om hun school, woning en levensstijl te verduurzamen.

DE TOOLKIT

@EUinmyRegion — #dingdongEU

ALGEMENE INFORMATIE:

EU-ACTIE VOOR DUURZAAMHEID

@EUinmyRegion — #dingdongEU

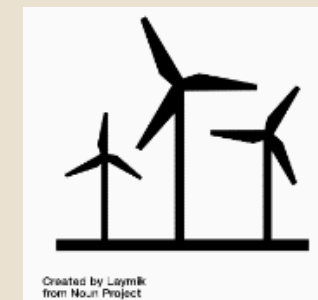

LATEN WE EUROPA WEER **GROEN** MAKEN!

De visie van Europa voor 2050

- de netto-uitstoot van broeikasgassen naar nul brengen;
- zo weinig mogelijk afval overhouden;
- onze ecosystemen in stand houden

Om dat voor elkaar te krijgen **moeten we anders leven, consumeren en produceren.**
Niemand mag daarbij aan zijn lot worden overgelaten.

HOE BEREIKEN WE DAT?

DE EU HELPT REGIO'S EN STEDEN OM VOOROP TE LOPEN BIJ DIE VERANDERINGEN

Van 2021-2027 geeft de EU meer dan 100 miljard euro steun aan lokale 'groene' acties. Voorbeelden van die ondersteunde projecten zijn:

- oplaadpunten voor e-bikes op zonne-energie;
- biologisch voedsel in schoolkantines;
- de bestrijding van zwerfvuil op zee;

... zie voor meer voorbeelden van projecten de lijst aan het einde van deze presentatie.

De EU geeft geen steun meer aan lokale acties die het milieu vervuilen.

DE VIJF DUURZAAMHEIDSTHEMA'S VOORSTELLEN VOOR ACTIVITEITEN IN DE KLAS

@EUinmyRegion — #dingdongEU

THEMA 1 - WONINGEN/GEBOUWEN

WAT IS HET PROBLEEM?

- Gebouwen zijn verantwoordelijk voor **40%** van het totale energieverbruik en 36% van alle CO2-uitstoot.
- **75%** van de gebouwen in de EU is niet energie-efficiënt en toch wordt op dit moment **nog geen 1%** van de gebouwen per jaar gerenoveerd.
- Meer dan 50 miljoen huishoudens in de EU hebben last van energiearmoede = ze kunnen geen gebruik maken van energiediensten door factoren als een laag inkomen, hoge rekeningen en inefficiënte gebouwen.

Bronnen: [Europese Commissie, Europese Green Deal](#) | [Europese waarnemingspost voor energiearmoede](#)

THEMA 1 - WONINGEN/GEBOUWEN

HOE PAKT DE EU HET PROBLEEM AAN?

The EUDe EU spant zich in om het energieverbruik van woningen en gebouwen flink te doen dalen (als onderdeel van de **Europese Green Deal**, het plan om uiterlijk in 2050 van Europa het eerste klimaatneutrale continent ter wereld te maken).

Ze ondersteunt het

- **renoveren van gebouwen**, zodat die minder energie verbruiken, de energierekening naar beneden gaat en de gezondheid en het welzijn van de bewoners verbetert;
- **bouwen van nieuwe gebouwen die zeer weinig energie verbruiken – of meer energie produceren dan ze verbruiken** (energieneutrale of 'passieve' gebouwen).

Bronnen: [Europese Commissie, Europese Green Deal](#) | [Europese waarnemingspost voor energiearmoede](#)

 @EUinmyRegion — #dingdongEU

THEMA 1 - WONINGEN/GEBOUWEN

Created by: Translated by: Green Deal Project

PROJECTVOORBEELD: 'SLIMME ENERGIEBEWAKERS' HELPEN HUN SCHOOL ENERGIE TE BESPAREN

Bron: Europese Commissie/©Energy@School; een projectbeschrijving is [hier](#) beschikbaar in het Kroatisch, Duits, Hongaars, Italiaans, Pools & Sloveens. Aan het einde van deze presentatie vind je een lijst met voorbeelden van projecten uit alle EU-landen.

 @EUinmyRegion — #dingdongEU

THEMA 1 - WONINGEN/GEBOUWEN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 1: Maak jullie school energie-efficiënt

De leerlingen gaan kijken hoe energie-efficiënt de schoolgebouwen zijn. Welke stappen kun je ondernemen (op de korte, middellange of lange termijn) om energie te besparen en de uitstoot te verminderen? In groepjes stellen ze vast waar de problemen zitten en doen ze onderzoek naar mogelijke oplossingen. Vervolgens presenteren de leerlingen hun bevindingen aan de schoolleiding om verandering te stimuleren.

THEMA 1 - WONINGEN/GEBOUWEN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 2: Inspireer anderen om minder energie te verbruiken

De leerlingen brainstormen over hoe ze thuis en op school het dagelijks energieverbruik kunnen verlagen (bv. radiatoren uitzetten, de stekker uit apparaten trekken die niet in gebruik zijn). Elke leerling stelt een top 10 met tips op (bv. een infographic, poster, post op sociale media) die gericht is op andere jongeren.

Vervolgens testen de leerlingen hun tips bij hun klasgenoten uit. Wat is de effectiefste manier om anderen zo ver te krijgen dat ze dingen gaan veranderen?

THEMA 1 - WONINGEN/GEBOUWEN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 3: Ontdek een passief huis in jullie omgeving

De leerlingen gaan op zoek naar een passief huis/gebouw in hun regio of land en leren meer over eco-ontwerp en ecobouw. Hoe is het gebouwd? Welke materialen zijn er gebruikt? Welke criteria moeten er worden gevolgd? De leerlingen interviewen zo mogelijk een ecobouwer/deskundige (fysiek of virtueel) om meer te weten te komen over ecobouw.

De leerlingen bereiden een presentatie voor of maken een model (virtueel of tastbaar) van een passief gebouw om uit te leggen hoe het ontwerp van een passief huis verschilt van een standaardgebouw. Hoe worden de gebouwen van tegenwoordig gebouwd, zodat ze energie-efficiënter zijn? Wat zijn de voor- en nadelen (op de korte, middellange en lange termijn) van het gebruik van deze technieken? Ze wisselen hun bevindingen uit met hun klasgenoten en discussiëren daarover.

THEMA 2 - PRODUCEREN/CONSUMEREN

WAT IS HET PROBLEEM?

- De industrie is verantwoordelijk voor **20%** van de totale uitstoot van broeikasgassen in de EU.
- Slechts **12%** van de gebruikte materialen in de industrie van de EU is gerecycled materiaal.
- Slechts **40%** van al het huishoudelijk afval in de EU wordt hergebruikt of gerecycled.
- Plastic afval is een groot probleem, omdat in Europa **minder dan een derde** ervan wordt gerecycled.
- De mode-industrie produceert **10% van de wereldwijde CO2-uitstoot** en verbruikt naar schatting **1,5 biljoen liter** water per jaar.

THEMA 2 - PRODUCEREN/CONSUMEREN

HOE PAKT DE EU HET PROBLEEM AAN?

De EU spant zich in om:

- de industrie in de EU te helpen om **haar processen en producten te verduurzamen**;
- minder natuurlijke hulpbronnen te gebruiken;
- **nieuwe bedrijfsmodellen** te stimuleren die zijn gebaseerd op het huren van goederen en diensten;
- ervoor te zorgen dat alle verpakkingen in de EU uiterlijk in **2030** herbruikbaar of recyclebaar zijn.

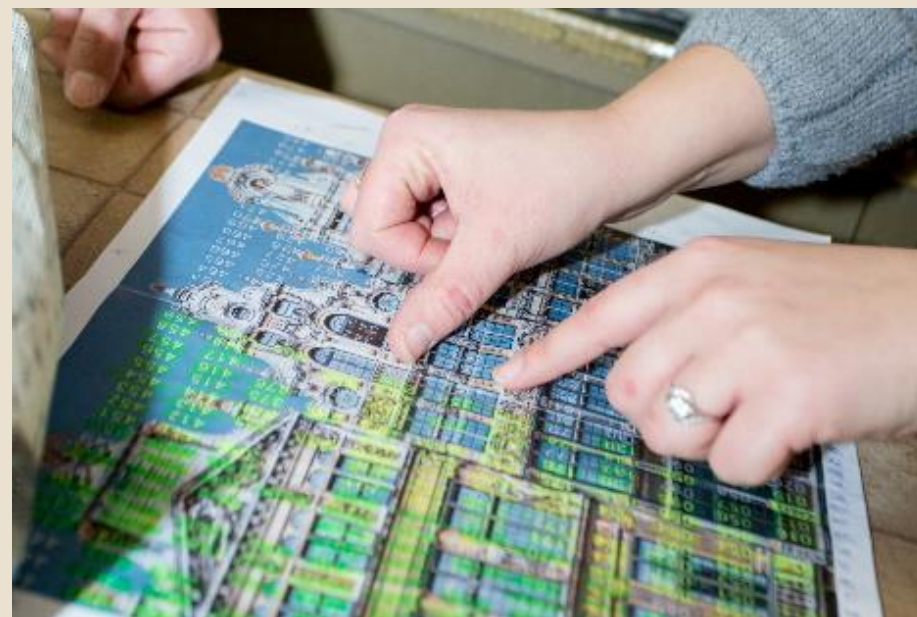
Door al deze inspanningen zal Europa uiterlijk in **2050** het eerste klimaatneutrale continent ter wereld zijn geworden als onderdeel van de **Europese Green Deal**.

Bronnen: [Europese Commissie, Green Deal](#) | [Europese Commissie, afval](#) | [Europees Parlement, kunststofafval](#) | [Nature Reviews, The environmental price of fast fashion](#)

THEMA 2 - PRODUCEREN/CONSUMEREN

PROJECTVOORBEELD: L'OUVROIR - UPCYCLING VOOR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

THEMA 2 - PRODUCEREN/CONSUMEREN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 1: Leg de hoge kosten van fast fashion bloot

De leerlingen leren wat de impact is van het produceren van een kledingstuk op het milieu. Factoren die aan de orde moeten komen: CO2-uitstoot, waterverbruik, grondstoffen, verpakking, vervoer. Welke alternatieven zijn er om met de veranderende mode mee te doen?

De leerlingen krijgen de uitdaging om zich duurzaam te kleden voor een speciaal evenement (bv. een schoolconcert, eindejaarsfeest) door kleding te lenen, tweedehandskleding te kopen, kleding te upcyclen, zelf te maken of voor die avond te huren. Ze maken foto's van hun 'nieuwe' outfit en vloggen of bloggen over duurzaam kleden om anderen te inspireren.

THEMA 2 - PRODUCEREN/CONSUMEREN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 2: Geef de circulaire economie in jullie omgeving een boost

De leerlingen doen onderzoek naar het begrip circulaire economie en kijken hoe producten zo ontworpen kunnen worden dat je ze kunt hergebruiken en recyclen. Ze stellen een e-adressenlijst of webpagina samen van milieuvriendelijke bedrijven en diensten bij hen in de buurt (bv. kledingverhuurdiensten, navulwinkels, reparatiecafés enz.). Stimuleer hen om deze lijst op school en op de sociale media te promoten ter ondersteuning van de lokale circulaire economie!

THEMA 2 - PRODUCEREN/CONSUMEREN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 3: Upcycle een oud voorwerp

De leerlingen zoeken thuis een voorwerp of kledingstuk dat niet (meer) wordt gebruikt om het te upcyclen of te hergebruiken. Eerst doen ze onderzoek naar verschillende ideeën en technieken (bv. via YouTube-video's) en dagen ze elkaar uit om met de creatiefste upcycle-ideeën te komen. Vervolgens doen ze, individueel of in groepjes, hun uiterste best om het voorwerp een tweede leven te geven. De leerlingen maken foto's of video's van 'voor' en 'na' om de grote verandering te laten zien.

THEMA 3 – NATUURBEHOUD

WAT IS HET PROBLEEM?

- **De helft** van het wereldwijde bruto binnenlands product (bbp), **40 biljoen euro**, is afhankelijk van de natuur.
- **Slechts 23%** van de soorten en **16%** van hun leefomgeving verkeren op dit moment in een goede staat.
- **1 miljoen** soorten worden met uitsterven bedreigd.
- De populaties veelvoorkomende vogelsoorten zijn sinds 1990 met **12%** afgenomen in Europa.
- Stedelijke gebieden zijn sinds 1992 **meer dan verdubbeld**.

THEMA 3 – NATUURBEHOUD

HOE PAKT DE EU HET PROBLEEM AAN?

De EU spant zich in om uiterlijk in 2030 beschadigde ecosystemen beschermd en hersteld te hebben door onder andere de volgende doelen na te streven:

- beschermde gebieden instellen voor minstens **30%** van het land en **30%** van de zee ([Natura 2000-netwerk](#));
- minstens **25.000 km** aan rivieren herstellen;
- **3 miljard** bomen planten.

Door al deze inspanningen zal Europa uiterlijk in **2050** het eerste klimaatneutrale continent ter wereld zijn geworden als onderdeel van de **Europese Green Deal**.

Bronnen: [Europese Commissie, Biodiversiteitsstrategie](#) | [Europees Milieuagentschap](#) | [Verenigde Naties, Duurzame ontwikkelingsdoelen](#)

@EUinmyRegion — #dingdongEU

THEMA 3 – NATUURBEHOUD

PROJECTVOORBEELD: DE EU & DE LOKALE BEVOLKING PAKKEN SAMEN HET ZWERFVUIL OP ZEE AAN

We moeten de trend stoppen!

THEMA 3 – NATUURBEHOUD

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 1: Maak een groen gebied in de buurt schoon

De leerlingen organiseren een 'Trash Walk' in een groen gebied om afval te verzamelen, waarbij ze uiteraard rekening houden met alle daar geldende COVID-19-gezondheidsmaatregelen. Vraag hun om bij te houden welke soorten afval ze hebben verzameld en na te gaan hoelang het duurt voordat deze dingen helemaal zijn afgebroken. Op basis van deze informatie ontwerpen de leerlingen een voorlichtings- en mediacampagne om mensen zover te krijgen dat ze hun gedrag veranderen.

THEMA 3 – NATUURBEHOUD

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 2: Maak jullie schoolplein groener

De leerlingen onderzoeken hoe ze de biodiversiteit kunnen verbeteren en hun schoolplein groener kunnen maken. Is er een stukje groen dat je kunt omtoveren in een wilde bloementuin? Kun je eenvoudige maatregelen nemen om meer insecten en andere dieren te verkrijgen (bv. insectenhôtels, vogelhuisjes en voedingsbakjes, vleermuiskastjes)? Op basis van hun ideeën stellen de leerlingen een plan op om de toename van insecten, vogels en andere dieren te bevorderen en presenteren ze dit aan de schoolleiding. Vervolgens zetten ze een taskforce van leerlingen en leraren op om dat plan te verwezenlijken.

THEMA 3 – NATUURBEHOUD

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 3: Word een echte ecotoerist

Waar ligt het dichtstbijzijnde beschermd [Natura 2000](#)-gebied? De leerlingen doen onderzoek naar het Natura-netwerk en kijken wat de doelen ervan zijn. Wat doet het gebied om de biodiversiteit daar te beschermen? Hoeveel mensen bezoeken jaarlijks de site? Waarin verschilt het ecotoerisme van het standaardtoerisme?

Alle leerlingen schrijven zelf een handleiding over hoe je ecotoerist kunt worden. Ze zetten hun handleiding online en organiseren een bezoek (fysiek of virtueel) aan het Natura 2000-gebied om hun richtsnoeren in praktijk te brengen.

THEMA 4 - VERVOER/REIZEN

WAT IS HET PROBLEEM?

- Het vervoer is verantwoordelijk voor **een kwart** van alle uitstoot van broeikasgassen in Europa en dit aandeel blijft toenemen.
- Het wegvervoer (auto's, bussen, vrachtvervoer) is verantwoordelijk voor **meer dan 70%** van de uitstoot van alle vervoer.
- De uitstoot van het vervoer is ook de belangrijkste oorzaak van de **luchtvervuiling** in de steden.

THEMA 4 - VERVOER/REIZEN

HOE PAKT DE EU HET PROBLEEM AAN?

- Door **duurzamere vervoerswijzen** (bv. de trein, tram, fiets, elektrische auto) te nemen wordt de uitstoot minder en de luchtkwaliteit beter.
- De EU spant zich in om uiterlijk in **2050** de uitstoot van broeikasgassen in het vervoer met **90%** te hebben verminderd (als onderdeel van de **Europese Green Deal**, het plan om in 2050 van Europa het eerste klimaatneutrale continent ter wereld te maken).

Bron: [Europese Commissie, Europese Green Deal](#)

THEMA 4 - VERVOER/REIZEN

Created by Larne from Noun Project

PROJECTVOORBEELDEN: NIEUWE FIETSPADEN & EEN VERNIEUWD TREINSTATION IN TSJECHIË

Bron: Europese Commissie/© Tsjechisch ministerie voor Regionale Ontwikkeling; informatie over het project is [hier](#) (fietspaden) en [hier](#) (treinstation) beschikbaar in het Tsjechisch en het Engels. Aan het einde van deze presentatie vind je een lijst met voorbeelden van projecten uit alle EU-landen.

@EUinmyRegion — #dingdongEU

THEMA 4 - VERVOER/REIZEN

Created by Lerne
from Noun Project

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 1: Ga minder vaak met de auto

Kunnen de leerlingen hun wekelijkse aantal autoritten verlagen door zich te voet te verplaatsen, het openbaar vervoer te nemen, te carpoolen, de fiets of een elektrische scooter enzovoort te nemen? De leerlingen vloggen over hun groene vervoersritten, vergelijken de verschillende vormen van duurzaam vervoer en delen via de campagnehashtag hun ervaringen op de sociale media .

THEMA 4 - VERVOER/REIZEN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 2: Verklein jullie CO2-voetafdruk

De leerlingen berekenen eerst hun eigen CO2-voetafdruk en/of die van hun familie met een online rekenmachine (bijv. www.carbonfootprint.com/calculator.aspx) en vergelijken hun uitkomsten met die van hun klasgenoten. Vervolgens stellen alle leerlingen een doel en tijdsperiode om hun CO2-voetafdruk te verkleinen. De leerlingen volgen hun vorderingen (bv. door een videodagboek bij te houden) en geven de klas aan het einde van de uitdaging de laatste stand van zaken.

THEMA 4 - VERVOER/REIZEN

Created by Lerne
from Icons Project

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 3: Ontdek de wereld op duurzame wijze

De leerlingen plannen een toekomstige reis of fantasiereis waarbij ze gebruikmaken van duurzame vervoerswijzen.

- De leerlingen doen op basis van hun eigen interesses onderzoek naar een bestemming in hun land (bv. op cultureel, sportief of culinair gebied of met mooie natuur) en plannen een reis waarbij ze alleen duurzame vervoerswijzen gebruiken.
- Als de leerlingen een treinpas voor heel Europa kregen, waar zouden ze dan heen gaan en waarom? Wat is de verst mogelijke afstand die je met duurzame vervoerswijzen kunt afleggen? Wiens reis heeft de kleinste CO2-voetafdruk?

De leerlingen presenteren hun duurzame reis aan de klas (bv. als landkaart, CO2-telling, blogpost, artikel) en stemmen voor de winnaars.

THEMA 5 - VOEDSEL/ETEN

WAT IS HET PROBLEEM?

- De landbouw is verantwoordelijk voor **10%** van de uitstoot van alle broeikasgassen in de EU (bv. door de veehouderij, landbouw, gebruik van meststoffen).
- De bodem is een dunne laag met een kwetsbare en niet-hernieuwbare grondstof, en **95% van alle voedselproductie** is daarvan afhankelijk; en hij gaat snel achteruit.
- Jaarlijks ontstaat er in de EU ongeveer **88 miljoen ton aan voedselafval**, wat naar schatting **143 miljard euro** kost.
- In 2017 had **1 op de 5 sterfgevallen** in de EU te maken met een ongezond voedselpatroon.

THEMA 5 - VOEDSEL/ETEN

HOE PAKT DE EU HET PROBLEEM AAN?

De EU spant zich in om uiterlijk in 2030 enkele doelen te behalen, waaronder:

- het gebruik van meststoffen met minstens **20%** verminderen;
- het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen die de bodem, het water en de lucht vervuilen met **50%** verminderen;
- ervoor zorgen dat **25%** van de totale landbouwgrond wordt gebruikt voor de biologische landbouw;
- het voedselafval met **50%** verminderen.

Met deze doelstellingen zal Europa uiterlijk in **2050** het eerste klimaatneutrale continent ter wereld worden als onderdeel van de **Europese Green Deal**.

Bronnen: [Europese Commissie, Green Deal](#) | [Europees Milieuagentschap](#) | [Europese Commissie, Voedselafval](#)

THEMA 5 - VOEDSEL/ETEN

PROJECTVOORBEELD: STADSLANDBOUW PRODUCEERT DUURZAAM VOEDSEL IN BRUSSEL

THEMA 5 - VOEDSEL/ETEN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 1: Kook samen een duurzame maaltijd

Leerlingen koken gerechten met lokale, seizoensgebonden, duurzaam geteelde producten. Nodig een kok uit om een kookles te geven – fysiek of virtueel. Gebruik zo mogelijk ook lokale producten die een [voedselkwaliteitslabel van de EU](#) hebben gekregen. Leerlingen maken een e-book van de gerechten die ze hebben gemaakt om aan vrienden en familie te geven.

THEMA 5 - VOEDSEL/ETEN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 2: Stap over op een milieuvriendelijke lunch

Leerlingen gaan na hoe CO2-vriendelijk hun lunch is. Ze houden een week lang bij wat ze als lunch eten en het afval dat het oplevert. De week erna gaan ze voor 'groen': ze eten dan alleen lokaal/vegetarisch voedsel, zonder ook maar iets te verspillen en zonder plastic verpakking of bestek. De leerlingen bespreken hun ervaringen met hun klasgenoten. Vervolgens werken ze samen aan de ontwikkeling van een humoristische mediacampagne om de rest van de school zover te krijgen dat ze hun in plastic verpakte broodjes en fastfoodlunches die veel CO2 opleveren niet meer nemen.

THEMA 5 - VOEDSEL/ETEN

HOE KUNNEN DE LEERLINGEN HET PROBLEEM AANPAKKEN?

Uitdaging 3: Bereken de milieukosten

De leerlingen brengen een bezoek aan een boerenmarkt of boerderijwinkel om meer te weten te komen over de voordelen van het eten van lokaal geproduceerd voedsel tegenover voedsel dat over honderden of duizenden kilometers is vervoerd om op de schappen in de supermarkt te belanden. Of ze doen onderzoek naar de milieueffecten van het kopen van lokaal geteelde producten (bv. appels, aardbeien) in vergelijking met het kopen van hetzelfde product dat uit een ver land is geïmporteerd.

Welke andere factoren zijn belangrijk bij het berekenen van de CO₂-voetafdruk van het voedsel dat we eten? Hoe zit het met voedingsmiddelen die in verband kunnen worden gebracht met ontbossing, de afname van de biodiversiteit of de uitbuiting van lokale bevolkingsgroepen in andere landen?

De leerlingen maken een pagina met veelgestelde vragen (FAQ's) of een webpagina, zodat de consumenten doordachte keuzes kunnen maken als ze boodschappen doen. Ze testen hun FAQ's uit bij vrienden en familie. Gaan ze hierdoor hun gewoontes veranderen?

NUTTIG INFORMATIEMATERIAAL

[De Europese Green Deal](#)

[Het Europees Milieuagentschap](#)

[Jongeren en klimaat](#)

[Projecten over het cohesiebeleid in jullie land en regio](#)

[Meer informatie over de cohesiefinanciering van de EU](#)

[Groen informatiemateriaal voor de leraar](#)

LIJST MET VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

Land	Thema	Naam project	Korte beschrijving	Meer informatie in het:
Oostenrijk	Voedsel/ eten	Oostenrijkse & Duitse bedrijven ontwikkelen plantaardige voedingsmiddelen	Te veel vlees eten is een van de oorzaken van de klimaatverandering en leidt tot allerlei gezondheidsproblemen. Daarom ontwikkelen ondernemers en onderzoekers in dit project natuurlijke en plantaardige alternatieven voor vlees.	DE EN
België	Producersen/ consumeren	Een duurzaam vak voor mensen met een beperking	Dit project ondersteunt groene banen voor mensen met een beperking, bv. werkzaamheden op het gebied van reparatie en recycling.	FR , NL EN
Bulgarije	Vervoer/ reizen	'Beloopbare' steden hebben een schonere, veiligere openbare ruimte	Het project helpt 10 steden in de Donauregio om de uitstoot, het lawaai en de drukte op straat te verminderen door voor voetgangers betere omstandigheden te scheppen. Beter beloopbare steden zijn leefbaarder, veiliger en gezonder.	BG CZ , DE , EN , HR , HU , RO , SI , SK
Kroatië	Gebouwen/ woningen	Energiebesparende renovatie op basisschool	Na een uitgebreide renovatie verbruikt de basisschool Nikola Tesla in Rijeka nu de helft minder energie dan vroeger om de school te verwarmen.	HR EN
Cyprus	Natuur- behoud	Onze zeeën schoon houden	Overheidsfunctionarissen, scholen en de lokale bevolking zijn in Griekenland, Cyprus, Albanië en Bulgarije in actie gekomen tegen zeeverontreiniging. Ze hebben het zwerfafval op het strand opgeruimd en strategieën besproken om het afval op lokaal niveau te verminderen.	EL EN

LIJST MET VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

Land	Thema	Naam project	Korte beschrijving	Meer informatie in het:
Tsjechische Republiek	Vervoer/ reizen	Nieuw fietspad in het noordwesten van de Tsjechische Republiek	Om ervoor te zorgen dat de burgers veilig naar hun werk of naar school kunnen fietsen hebben gemeentes in het noordwesten van de Tsjechische Republiek langs een drukke weg een fietspad laten aanleggen.	CZ EN
Denemarken	Gebouwen/ woningen	Deens eiland energiek bezig voor het milieu	Op de Energieacademie van Samsø kunnen bezoekers meer informatie krijgen over het potentieel van hernieuwbare energiebronnen. De academie is gevestigd op het 'hernieuwbare eiland' Samsø, dat het grootste deel van de energie die het nodig heeft opwekt uit lokale, hernieuwbare bronnen.	DA EN , DE , FR
Estland	Vervoer/ reizen	Fietsen delen in Tartu	Tartu heeft een nieuwe regeling voor deelfietsen, zodat het voor de inwoners makkelijker wordt om de stad te doorkruisen – zonder auto en zonder uitstoot. Het is het grootste netwerk van deelfietsen in de Baltische regio.	EE EN
Finland	Natuur- behoud	Aanpak van kunststof zwerfvuil in de Oostzee	Om de zeeverontreiniging in te dammen moeten we weten waar het zwerfvuil vandaan komt. Daarom hebben onze projectpartners uit Finland, Zweden en Letland onderzoek gedaan naar hoe kunststofafval zijn weg vindt van stedelijke gebieden naar de Oostzee.	FI EE , EN , SE , LV

LIJST MET VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

Land	Thema	Naam project	Korte beschrijving	Meer informatie in het:
Frankrijk	Voedsel/ eten	Frankrijk & het VK gaan de Cool Food Challenge aan	Er is een app ontwikkeld waarmee de gebruikers de impact van hun maaltijden op het milieu kunnen volgen - en die hen stimuleert om duurzamere voedselkeuzes te maken.	FI EN
Duitsland	Producersen/ consumeren	Van een braakliggend terrein een bruisende openbare ruimte maken	Van een oude goederenterminal en een spoorwegemplacement in Leipzig werd een leefbare ruimte voor de burgers gemaakt. Het terrein biedt nu kansen voor lokale bedrijven en initiatieven en is ook een gezonde omgeving voor buitenactiviteiten.	DE EN
Griekenland	Gebouwen/ woningen	Griekenland & Noord-Macedonië bundelen hun krachten om energie te besparen	In dit grensoverschrijdend project zijn lokale overheden, bedrijven en scholen uit Griekenland en de Republiek Noord-Macedonië gezamenlijk aan de slag gegaan om de energie-efficiëntie van openbare gebouwen te verbeteren. Ook probeert men met het project de lokale bevolking en lokale organisaties bewuster te maken van energieverbruik en milieubescherming.	EL EN
Hongarije	Natuur-behoud	Steun voor groene ruimtes in de stad	In samenwerking met gemeenschapsgroepen, inwoners van de stad en de lokale overheid heeft men in het project verwaarloosde gebieden nieuw leven ingeblazen en meer bezoekers naar groene ruimtes in de stad getrokken.	HU CZ , DE , EN , HR , IT , PL , SI

LIJST MET VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

Land	Thema	Naam project	Korte beschrijving	Meer informatie in het:
Ierland	Producersen/ consumeren	Van weggegooid vstuig zakelijke kansen maken	Dit project is gericht op het schoonmaken van het milieu en daarbij tegelijkertijd kleine en middelgrote bedrijven uit de omgeving te helpen om dat afval om te zetten in nieuwe kansen. Partners uit Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen zijn samen gaan kijken hoe van weggegooid vstuig kleding en bouwmaterialen kan worden gemaakt en vervolgens op de markt kan worden gebracht met behulp van een milieukeurmerk.	EN
Italië	Voedsel/ eten	Duurzame schoolkantines	Het BioCanteens Transfer Network wil met de bereiding van schoolmaaltijden met lokaal geteeld, biologisch voedsel de gezondheid van de mensen en het milieu beschermen.	IT BG , EL , EN , FR , PT , RO
Letland	Natuur- behoud	Estland & Letland bundelen hun krachten om de kust veiliger te maken	Dit project is erop gericht om het zeemilieu te beschermen door een betere coördinatie tussen Letse en Estse reddingsdiensten en door de apparatuur en infrastructuur te verbeteren. Op die manier kunnen de twee landen snel in actie komen bij een olielek of andere bedreigingen, zodat de impact op de zeedieren en het ecosysteem zo klein mogelijk wordt gehouden.	LV EE EN
Litouwen	Producersen/ consumeren	Cannamella: van passie naar gepassioneerd ondernemen	Met EU-steun startte een jonge Litouwse ondernemer Cannamella, een merk van natuurlijke, ecologisch verantwoorde, handgemaakte karamelproducten.	LT EN

LIJST MET VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

Land	Thema	Naam project	Korte beschrijving	Meer informatie in het:
Luxemburg	Gebouwen/ woningen	Een tweede leven voor bouw- en sloopafval	Heb je je weleens afgevraagd wat er bij het bouwen of slopen van een huis met al dat afval gebeurt? Het is een belangrijke milieukwestie, omdat beton een grote CO2-voetafdruk heeft. Daarom onderzoeken ze in dit project op welke manieren je bouw- en sloopafval kunt recyclen.	DE FR EN
Malta	Producersen/ consumeren	Nieuwe rioolwaterzuiveringsins- tallatie in Malta	In het kader van het project is er een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie gebouwd die op de bestaande riolering is aangesloten. De installatie kan het afvalwater van 500.000 mensen verwerken en voorkomt dat er schadelijke stoffen in het milieu vrijkomen.	MT: EN
Nederland	Vervoer/ reizen	Een baanbrekende zonneauto van Nederlandse makelij	Oud-studenten van de TU Eindhoven hebben een zonneauto ontwikkeld die wereldwijd veel belangstelling wekt. Hun onderzoek effent de weg voor vervoer dat minder vervuילend is.	NL: EN
Polen	Voedsel/ eten	Hackathon tegen voedselverspilling	Het project helpt bij de herverdeling van voedseloverschotten en maakt mensen bewuster van hoe ze voedselverspilling kunnen voorkomen. Als onderdeel van de Hackathon-serie tegen voedselverspilling nodigen de projectpartners appontwerpers en IT-enthousiastelingen uit om nieuwe ideeën te ontwikkelen, zodat mensen minder voedsel gaan verspillen.	PL CZ , DE , EN , IT

LIJST MET VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

Land	Thema	Naam project	Korte beschrijving	Meer informatie in het:
Portugal	Natuur-behoud	Het zeeleven beschermen in de lagune van Ria de Aveiro	Maritieme biologen, activisten voor natuurbehoud en reddingsdiensten hebben samengewerkt om het zeemilieu van de lagune van Ria de Aveiro te beschermen. Ze voeren bijvoorbeeld na een olielek reddingsacties uit bij dieren.	PT EN
Roemenië	Voedsel/eten	Stadslandbouw bevordert de sociale insluiting	In het project wordt stadslandbouw ingezet om de burgers te betrekken bij duurzame lokale ontwikkeling. Mensen die het risico lopen op uitsluiting (bv. armen, werklozen, daklozen, Roma, ouderen, vrouwen en jongeren) krijgen de mogelijkheden om deel te nemen aan de lokale besluitvorming en om van hun gemeente een betere plek om te wonen maken.	RO BG , CZ , DE , EN , HU , SK , SI
Slowakije	Voedsel/eten	De bijenhouderij weer een centrale plaats in het plattelandsleven geven	Bijen zijn belangrijk voor de biodiversiteit en de landbouwproductie, maar de aantallen bijen nemen af. Deze projecten willen de trend keren door de bouw van modelbijenkasten, een bijenteeltmuseum, educatieve voorzieningen en fabrieken die bijenproducten verwerken.	SK EN , FR , HU
Slovenië	Gebouwen/woningen	Bewakers van de 'slimme energie-school'	Door het project hebben de leerlingen geleerd 'slimme energiebewakers' te worden, zodat hun school energie kan besparen.	SI DE , EN , HR , IT , HU , PL

LIJST MET VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

Land	Thema	Naam project	Korte beschrijving	Meer informatie in het:
Spanje	Vervoer/ reizen	Energie besparen op spoorweg- en busstations	Dit project heeft spoor- en busstations milieuvriendelijker gemaakt, bijvoorbeeld door zonnepanelen en energiezuinige verlichting. Het geldt dat de vervoersbedrijven hebben bespaard door hun lagere energierekening is gebruikt om de stations prettiger te maken voor de passagiers.	ES EN
Zweden	Natuur- behoud	Het aantal poolvossen in Noord-Scandinavië flink laten toenemen	Met het project worden de inspanningen versterkt om de met uitsterven bedreigde poolvos in Scandinavië te redden. Om dit te bereiken is een internationaal netwerk opgezet van overheidsinstanties en onderzoeksinstellingen uit Noorwegen, Zweden en Finland .	SE EN , FI

DING DONG

**READY FOR
THE GREEN
CHALLENGE!**

@EUinmyRegion — #dingdongEU

